

BÉKALENCSE

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság hírlevele 2024. szeptember

HÍREK

Diverzitásbarát kisvíz-gazdálkodás a Koppány-patak mentén

A kis vízfolyások, mint a Koppány-patak, kulcsfontosságúak a biodiverzitás és az ökoszisztéma stabilitása szempontjából. Rendkívül fontos élőhelyei számos növény- és állatfajnak, táplálékot, vizet és bújó- valamint szaporodóhelyet biztosítanak a vadon élő állatok számára, valamint fontos ökológiai folyosói mozgásuknak.

Állatvilágukhoz tartoznak a vízimadarak, a kétéltűek és a gerinctelenek (csigák, lepkék, szitakötők stb.), utóbbiak fontos táplálékforrást jelentenek a denevérek és hüllők számára. Ezen állatcsoportok erősen függenek általában keskeny, de annál változatosabb élőhelyüktől (lebegőhínár, nádas, magaskórós, mocsárrét, bokros, puhafaliget), ezért jó indikátorai a kis vízfolyások fizikai zavarainak. Legnagyobb nyomást a mezőgazdasági, halászati és erdészeti vízelvezetés céljából történő módosítások, illetve a partmenti növényzet gazdálkodási (legeltetés, kaszálás) és egyéb kezelési igénybevételek jelentik, hatásuk

nagymértékben meghatározzák a biológiai közösségek életfeltételeit. A természetvédelmi és vízügyi kezelő, felismerve a kooperáció szükségességét, egyeztetett a kezelés módjáról, idejéről. A Koppány-patak Pacsmagi-tavak Természetvédelmi Területre eső szakaszán a meder és partmenti növényzet kezelését a KDTVIZIG Tolna Vármegyei Szakasz mérnöksége végzi a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatósággal szorosan együttműködve. Ezzel a kaszálási módszerrel egyszerre biztosítható a védett fajok élőhelyeinek megőrzése és a vízgazdálkodó fenntartási igénye is. Számos helyen a kaszálásból felhagyott szakaszokon most virágozik a védett sárga virágú mocsári kocsord. A vízimadarak mint pl. a csörgő- és cigányréccék, vagy a vörös gémek a nádas védelmében zavartalanul tudnak táplálkozni. A meghagyott sűrű nádasában nyáron több nádírigó család is fel tudott nevelkedni. Tavasszal nagy számban szaporodott a ritka mocsári szitakötő. A képen is látható a terület ritkasága, a nagy tűzlepké; most szaporodik, fennmaradt magaskórós élőhelye biztosítja a kis populáció fennmaradását. A Koppány gáti élőhelyének szeptemberi lekaszálása, az állomány biztos pusztulásához vezetne.

A Koppány patak mára egyre inkább ki van téve az éghajlati és antropogén hatásoknak, mivel több halastó is csapolja vízkészletét és szinte teljes hosszában mezőgazdasági területeken folyik keresztül. Regionálisan az egyik legfajgazdagabb édesvízi élőhelyként ismert, így döntő szerepet játszik a biodiverzitás fenntartásában. Megőrzése közös feladat, a madarak, lepkék és szitakötők nevében is köszönjük a vízügyi igazgatóságnak a biológiai sokféleség megőrzésére történő erőfeszítéseit.

(Szöveg: Kováts László és Parrag Tibor osztályvezető, fotó: Kováts László természetvédelmi őr)

Ritka vendég az erkélyen

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság központi épületének erkélyén Pécssett a Tetye téren egy természetes lepkére lettek figyelmesek az ott dolgozók. A szokatlan vendég egy halálfejes lepke (*Acherontia atropos*) volt, amely a nappali órákat az épület falán, a gerendák alatt töltötte. A halálfejes lepke nagytermetű védett szenderfajunk, természetvédelmi értéke 10 000 forint.

Rendkívül sok érdekes tulajdonsága van, többek között:

- vándorlepke,
- megfogva mind a hernyó, mind a kifejlett lepke cincogó hangot ad ki,
- a hernyó sokféle mérgező növényvel, elsősorban burgonyafélék leveleivel táplálkozik,
- a kifejlett lepke mézet rabol a méhkaptárakból.

Az imágók nagy utat megtéve Észak-Afrikából érkeznek hozzánk április-májusban. Nálunk egyszer petéznek, az itt kikelő hernyókkal egészen novemberig találkozhatunk például burgonyaföldeken, ördögcérna- és fagyalbokrokon. Az Európában fejlődött lepkék ősszel délre vonulnak. A földben, maga készítette üregben bábózódva telet át, nálunk azonban nem bírja ki a hideg teleket.

(Szöveg és fotó: Laczik Dénes)

Új fajjal gyarapodott a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság illetékességi területének faunája

Az óriás ázsiai imádkozósáska (*Hierodula teniudentata*) 2019-ben jelent meg hazánkban, Szeged környékén észlelték először. Az eredetileg Délkelet-Ázsia forró égövi részein honos ízeltlábúnak az elmúlt 5 évben a Duna-Tisza-közén, Budapesten és Békés vármegyében történtek megfigyelései, 2023-ban már a Dunántúlon (Vértesszőlős belterületén) is megjelent. 2024. szeptember 12-én a Dávod külterületén található Földvári-tónál került elő egy kifejlett példánya. Míg a Magyarországon honos imádkozósáska – más néven ájtatos manó (*Mantis religiosa*) – a gyepék lakója, és fő táplálékbazisát a sáskák adják, addig az új jövevény a fák lombkorájában vadászik, és nagy étvágyú mindenevő. Gyorsan terjed, de a honos élővilágra kifejtett hatását egyelőre nem látjuk pontosan. Hazai rokonától robosztusabb megjelenése és a kifejlett állatok szárnyán található világos folt alapján különíthető el. Jelenlétéről árulkodhatnak a fák ágaira helyezett kokonjai (a petéit rejtő, darázs-fészekhez hasonló burok), amelyeket a téli időszakban könnyen észrevehetünk.

(Szöveg és fotó: Laczik Dénes)

WILDisland éves projekttalálkozó találkozó és fesztivál 2024

A 15 WILDisland projektpartner 11 képviselője gyűlt össze szeptember 5. és 8. között a Duna-deltában, hogy áttekinthessék eddigi tevékenységeik előrehaladását és bekapcsolódjanak a 2024-es Rowmania Fesztivál programjába. A találkozóhoz a Duna-delta Bioszféra Rezervátum igazgatósága (ARBDD) adott otthont a romániai Tulceában, ahol a WILDisland partnerek bemutatták a 2024-es év legfontosabb eredményeit, a 2025. évi terveiket, valamint a főbb természetvédelmi akcióik jelenlegi státuszát.

Kisebbségi kivételektől eltekintve az egyes tevékenységek zökkenőmentesen, a tervezett időben zajlanak. Németországban, Ausztriában, Szlovákiában és Magyarországon szinte az összes műszaki terv sikeresen elkészült; a hatóságok felé benyújtásra kerültek és engedélyekre várnak – vagy már az engedélyek kiadásra kerültek. Sőt, mi több, egyik magyarországi partnerünk – a Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság – már 2024. szeptember végéig befejezi az Erebe-sziget mögötti üledékes oldalág kotrását és megnyitását. Az inváziós fajok elleni erdészeti tevékenységek a tervezetteknek megfelelően

folytatódnak Magyarországon, Romániában és Bulgáriában. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság idén is folytatta a 2022-ben megkezdett erdőhelyreállítás kísérleteit a Debrina-szigeten. A 2024-ben levont tanulságok között nagy szerepe van a klímaváltozásnak is, mivel az jelentősen befolyásolja a helyreállítás teljesítményét (árhullámok, extrém hőség).

Megszülettek az első összehasonlító eredmények is a Duna menti társadalmi-gazdasági közvélemény-kutatásról is.

A partnerség megünnepelte az idei évre kitűzött mérföldkővet is, amelyet a Ramsari egyezmény formális elfogadása révén a Duna WILDisland Ramsari Regionális Kezdeményezés megszületése volt. A partnerek képviselői ezt a Duna-deltába kihajózva egy zártkörű nyitótalálkozóval ünnepelték meg.

A WILDisland projekt éves találkozásának keretében meglátogattuk házigazdánk, a Duna-Delta Bioszféra Rezervátum Igazgatóság és a Romsilva (Országos Erdészeti Igazgatóság) egyik projekthelyszínét, az RO164 elnevezésű szigetet. A helyszínen megvitatásra kerültek a hibrid nyárültetvények természetes parti erdővé alakításának és az inváziós idegen fajok elleni fellépésnek az eredményei. A résztvevők megállapították, hogy egy feltöltődött oldalág jelentősebb kotrása komoly kihívást jelenthet a projektcsapat számára, egyrészt a közeli, országos jelentőségű infrastruktúra, másrészt a terület jelenlegi katonai helyzete miatt. Lehetőség nyílt megvitatni a lehetséges megoldásokat Bogdan Bulete terület kormányzójával, és remélhetőleg sikerül elfogadható megoldást találni. El kell ismernünk, hogy a helyi kollégák óriási nyomás alatt dolgoznak, és megtapasztaltunk egy, az ukrán határon elhelyezkedő harci zóna közelsége miatti éjszakai riasztást is.

A WILDisland konzorcium már készül a következő közös feladatra, az időközi szakmai és pénzügyi jelentés benyújtására 2025 első hónapjaiban. Ez teszi lehetővé az elkövetkező uniós finanszírozás érkezését és a projekt további tevékenységeinek folytatását.

A projekt tevékenységeink népszerűsítése céljából kitelepültünk egy, a Duna minden tájáról származó kiadványokkal és gyerekeknek szóló játékokkal felszerelt információs standdal az évente megrendezésre kerülő Rowmania – Ivan Patzaichin 2024. évi Fesztiválra is. A WILDisland projekt egy 11 fős lelkes csapattal nevezett be az idei Canotca hajóvezős versenyre, mely legénysége Ausztriából, Magyarországról, Szlovákiából, Horvátországból, Bulgáriából és Romániából verbuválódva kormányozta a Chilia nevű hajót. Bár kis híján megnyerte az előfutamot, végül a nyolcadik helyen végzett a 12 induló közül.

A WILDisland projekt teljes csapata ismét megmutatta eddigi munkáját és elkötelezettségét a dunai vad szigetek alkotta élőhelyfolyosó létrehozása érdekében.

(Szöveg: Elena Kmetova-Biro, Zombai Zita; fotó: Elena Kmetova-Biro/NPDA)

Csaknem két tucat feketenyakú vöcsök a Duna gemenci szakaszán

A szeptember havi vízimadár-monitoring alkalmával a Természetvédelmi Őrszolgálat vízi területbejárást tartott a Duna Baja alatti szakaszán, az ADUVIZIG által üzembe tartott Kitűző IV. fedélzetén. A madárszámlálás alkalmával a Kádár-sziget déli részénél először három feketenyakú vöcsköt sikerült megfigyelni, majd egy folyamkilométerrel lejjebb újabb 18 példányt. A több mint 30 éve zajló dunai madármonitoringok során kevesebb mint 10 alkalommal került szem elé ez a madárfaj, akkor is csak néhány egyed.

A feketenyakú vöcsök Magyarországon rendszeres, de kis számban fészkel, főleg az Alföld nagy kiterjedésű mocsarain, halastavain költ. Egyéb vöcsökfajokhoz hasonlóan fészket általában nyílt, de hínárnövényzettel sűrűn benőtt részre építi növényi részekből. Tápláléka főleg apró halakból, ebihalakból, apró rákokból és vízi rovarokból áll, de nagy mennyiségben fogyaszt növényi táplálékot is.

Hazai állománya rövid távú vonuló, telelőterülete a Mediterráneum és Kis-Ázsia. Kiszámú, rendszeres átvonuló. Fészkelőállománya 100 – 250 pár (MME 2015–2017). Magyarországon fokozottan védett, fészkelőállományának trendje sajnálatos módon csökkenő.

(Szöveg és fotó: Mórocz Attila természetvédelmi őr)

Védett fajok egymásért

A kornistárnics virágát felkereső délvidéki poszméh egy védett növény és állat szoros kapcsolatának ritka megfigyelése a természetben. Találkozásuk a Dél-Mezőföld Tájvédelmi Körzetben egy kora őszi délelőtt a Tengeliczi réteken történt.

A délvidéki poszméh (*Bombus argillaceus*) hazánk egyik legnagyobb testű, impozáns poszméhe. Mint minden poszméh fajnál, náluk is csak a már bepárazott nőtények telelnek át, a képen is ilyen fiatal királynőt látunk. Kis számú családja augusztus végére már valószínűleg elpusztult. A meleget kedveli, a Dél-Mezőföldön természetes élőhelye a kétszikűekben gazdag ligetredőkkel tarkított homoki sztyepprétek. Többféle virágot felkeres élete során, de igen hosszú nyelve miatt a mély, tölcészerű virágokhoz vonzódik. A nyár közepén, végén megjelenő fiatal királynők sorsa nagymértékben az élőhelyükön az adott időben fellelhető virágzó kétszikűek mennyiségétől függ. Ezt nagy

mértékben az időjárás, valamint a terület gazdálkodása szabályozza. Az idén gyorsan kiszáradt homoki gyepek kevésbé kedveztek a poszméheknek, de a hűvösebb, nedvesebb láprétek hosszabb ideig biztosítanak virágzó növényeket. Ennek köszönhető, hogy a képen is látható kora ősszel virágzó mély tölcésű kék virágú kornistárnicsok (*Gentiana pneumonanthe*) többszázas állománya vonzotta oda a délvidéki poszméh fiatal királynőt. Találkozásuk kölcsönös előnyhöz segítették egymást. A kornistárnics őszi virágzása különösen fontos táplálékforrást jelentett a fiatal poszméh királynőnek, számára ez a túlélés kulcsa lehetett a tél előtt, miközben a nektár begyűjtése mellett a virág sikeresen megtermékenyült. Ez a megfigyelés is rávilágít, hogy az egyre gyakoribb forró nyarak miatt, a mocsár és láprétek nyárvégi virágzásának elősegítése kiemelten fontos természetvédelmi feladat.

A délvidéki poszméh 1964 óta védett, természetvédelmi értéke 50 000 Ft, a kornistárnics 1982 óta védett, természetvédelmi értéke 10 000 Ft.

(Szöveg és fotó: Kováts László természetvédelmi őr)

Bogárfogás rágógumival

Idén áprilisban vette kezdetét a „Bolhó 15” erdőrészlet bogarászati felmérése a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság megbízásából, a Dráva monitoring kutatási programjában.

Augusztus 22-én a korábban kihelyezett tömeggyűjtő csapdák szűrése céljából egy kukoricatábla közepén húzódó, nehezen járható földúton közelítettük meg az erdőt gépkocsival. A lassú haladás miatt lehetőség nyílt a földút menti növényzet szemmel történő vizsgálatára, mikor is egy foltos, sárga színű bogárra figyeltünk fel, ami egy parlagfű tő tetején ült. Kipattanva az autóból, már tenyérben szemlélve törtük a fejünket – vajon ez milyen bogár lehet? – annyit megállapítottunk, hogy egy hólyaghúzó bogárfaj lehet, de mivel egyikünk sem látott még hozzá hasonlót, mobiltelefonnal lefotózva a bogarat, továbbítottuk a budapesti kollégának, aki többek között a különböző csápú bogarak családsorozatának a specialistája.

Hamarosan érkezett is a válasza, miszerint a feketenyakú élősdibogár (*Stenoria analis*) egy példányát gyűjtöttük, amit 2022-ben Somay László és Német Tamás új bogárként közölt le a *Folia Entomologica Hungarica* lapjain, szintén egyetlen példányt kimutatva a Börzsönyből. Gyorsan mindannyian kiszállva a kocsiból, alapos vizsgálódásba fogtunk a bogár észlelési helyének környékén, sajnos további példányok előkerülése nélkül.

A budapesti kolléga azonban javasolta a terület alapos vizsgálatát, majd három nap elteltével Bolhóra utazva már újra a terepen, immár fűhálók segítségével igyekeztünk újabb példányokat begyűjteni a rendkívül ritka és hazánkból összesen 2 példányban előkerült kleptoparazita bogárból. Mivel a keresett faj a borostyánméh földbe vájt fészkeiben fejlődik, előbb a kukorica- és szójatábla mentén húzódó keskeny, száraz, lekaszált mezsgyén végeztünk fűhálós vizsgálatot, majd ugyanott a talaj átvizsgálásához fogtunk – mindkét módszerrel eredménytelenül. Ekkor a müncheni kollégám, zsebéből mentolos rágógumit előkapva, rágni kezdte azt, mivel egy német szakcikkből korábban olvasott erről a csapdamódszerről, sapkára ragasztott rágógumiként. Kisvártatva, ki tudja honnan, egyszer csak több tucat példány jelent meg gyors repüléssel arcára, karjára, pólójára szállva – a keresett bogarak hím egyedei voltak! Az egész repülés talán 10 percen át tartott, majd végleg abbamaradt a rajzás. Később már mindannyian mentolos rágógumit fogyasztva, végig a mezsgyén meg-meg állva, tovább haladva igyekeztünk a további példányok megfigyelése reményében.

A mentolos ízű rágógumi illata minden bizonnyal a nőstények által kibocsájtott feromonra emlékeztette a jól repülő hím példányokat, ezért működhetett a valószerűtlennek tűnő gyűjtési módszer sikeres alkalmazása – gyarapítva a kutatási terület adatait és néhány példánnyal pedig a Magyar Természettudományi Múzeum Állattára bogárgyűjteményét is.

A fajt fotókon is részletesen bemutató, német nyelvű cikk itt érhető el (a fotóillusztráció forrása szintén ez a tanulmány): <https://jilpub.ub.uni-giessen.de/server/api/core/bitstreams/415d2938-08b5-4b43-8656-e1842dacb77a/content>

(Szöveg: Sár József entomológus)

A világ legkisebb sirálya a Pacsmagi tavaknál járt

A Pacsmagi-tavak Természetvédelmi Területen a természetvédelmi őrszolgálat egy ritka madár megfigyelést tett. A csapadékszegény időszak és a nagy meleg miatt a tavak vízszintje jelentősen lecsökkent, így sekély vizű élőhelyek alakultak ki, amelyek nagy számban vonzzák a vízimadarakat. A felmérés során több száz dankasirály között egy fiatal kis sirály (*Hydrocoloeus minutus*) példány is szemügyre került, amely ritka vendég a területen.

A kis sirály a legkisebb sirályfaj a világon, tömege mindössze 85-150 gramm. Rendkívül nagy költőterülete Észak-Skandináviától Kelet-Szibériáig terjed, kisszámú kolóniái Kanada déli részén is megtalálhatók. Vonuló faj, európai állománya főleg Nyugat-Európa tengerpartjai mentén vándorol, de kisebb számban a kontinens belsejében is megjelenik. Hazánkban is rendszeresen, általában egyesével, vagy kisebb csapatokban nyár végén, ősszel átvonul, ritkán áttelel, vagy átnyaral. Vonulása során a hínárfoltokkal tarkított halastavakat kedveli. Táplálékát a víz felszínéről vagy a levegőben gyűjti, elsősorban kisebb vízi rovarokat,

árvaszúnyoglárvákat, szitakötőket, télen apró halakat. Telelőhelye homokos vagy iszapos tengerpartok, folyótorkolatok, sőt a nyílt tenger is. Európában a Földközi-tenger, valamint a Fekete- és Kaszpi-tenger mentén telel. Az európai populáció egyes állományaiiban lassú csökkenést figyeltek meg, melynek oka feltehetően a vízszennyezés. A kis sirály hazánkban 1954 óta védett madárfaj, természetvédelmi értéke 25 000 Ft.

(Szöveg és fotó: Kováts László természetvédelmi őr)

Virító őszi rétek

A virágos rétről rendszerint a nyárelő színpompás, illatos gyepterületeinek látványa juthat eszünkbe ebben az időszakban. Azonban az igazán csípős, télies napok előtt a természet még egyszer feldíszíti a nedves rétek, kaszálók, erdőszélek párába burkolózó faközöld egyhangúságát.

Augusztus végétől egészen októberig virít az őszi kikerics. Kirándulásaink során, vagy akár az autóból kitekintve az országút mellett is felfedezhetjük feltűnő, ibolyás-lilás virágait. Előfordulhat szálanként, vagy hatalmas területeket borítva nyújt egyedülálló látványt a virágzása idején.

Az évelő, hagymás növény virágait ölelő burokból várakoznak a levélkezdemények, hogy áprilisban előnyújtózzanak téli rejtékükből. A 20-30 cm hosszú, fényes zöld levelek őrzik egy-hármasával álló toktermését.

A virágát ne szedjük le! Rendkívül gyorsan hervad és a növény minden része mérgező. Érett magja a kolhicin nevű alkaloidot tartalmazza.

(Szöveg: Kulcsár Péter, fotó: Schulcz Andrea)

Denevérek a lakásban

Az őszi beköszöntével újra eljött az az időszak, amikor a legtöbb megkeresést kapjuk lakásba repülő denevérekkel kapcsolatban. Mivel a Nemzeti Park Igazgatóság erőforrásai végesek, viszont az esetek nagy részében a szakemberek közreműködése nélkül is megoldható a probléma, néhány tanáccsal igyekszünk segíteni azoknak, akik ilyen problémával szembesülnek.

A nyár végére az idén született fiatal állatok már mind kirepültek, így maguknak kell élelemről gondoskodniuk, valamint búvóhelyet találniuk, amiben – érthetően – még nincs nagy tapasztalatuk. Az idősebb példányok is felszabadulnak az utódgondozás terhe alól, így szabadabban kóborolnak a táplálékforrásokat követve, és gyakrabban keresnek ideiglenes szálláshelyeket. Eközben a téli álmra készülő denevérek igyekeznek az utolsó meleg napok rovarbőségét maximálisan kihasználni, hogy elegendő energiát halmozhassanak fel a hideg téli hónapok átvészeléséhez. Mindezek együttesen eredményezik azt, hogy a városi környezethez szokott, velünk együtt élő fajok gyakrabban repülnek be akár a lámpára gyűlő zsákmány után, akár nappali pihenőhelyet keresve az épületek olyan tereibe is, ahol korábban nem tapasztalták őket és ahol zavarják az embert, sőt olykor magukat is veszélybe sodorják.

Az ilyen találkozások megelőzésére olcsó és hatékony megoldás a szúnyogháló felszerelése, de ha ez nincs, akkor bizony előfordulhat, hogy betéved egy vagy több denevér.

Mi a teendő a „beltéri” denevérrrel?

A szobába, lépcsőházba beropült a denevérek néha csak a fényre repülő zsákmányt követik és hamar ki is repülnek, de előfordul, hogy eközben a szobákban lévő apró tárgyak, a puha hangelnyelő felületek (szőnyegek, kárpitok, stb.) miatt elvesztik a tájékozódó képességüket. Ilyen esetben a legjobb megoldás, ha az összes ablakot kinyitjuk, a függönyöket széthúzzuk, hogy a lehető legszélesebb kijáratot biztosítsuk, majd a villanyt lekapcsoljuk, a szoba összes ajtaját becsukjuk és magára hagyjuk az állatot a szobában, hogy megnyugodva kirepüljön és folytassa a vadászatot.

Ha több denevér kering a szobában vagy lépcsőházban, és nappalra is bent maradnak, akkor valószínűleg (ideiglenes) szállásként tekintenek a helyre. A megoldás ilyenkor is hasonló az előzőekben leírtakhoz, azonban fontos, hogy az alkonyatkor vadászni induló állatok után a „beropülő nyílásokat” csukjuk be, hogy a hajnali lefekvéskor ne térhessenek vissza. Előfordulhat, hogy nem ürül ki a hely egy éjszaka alatt (pl. eső, lehülés esetén), ilyenkor a következő alkonyatkor újra ki kell engedni a bent rekedteket.

Ha nem repülő denevérrrel van dolgunk, akkor persze ez a megoldás nem működik. Ilyenkor muszáj aktívan segíteni az állatoknak, hogy elhagyják a lakást. Ebben az esetben a következők szerint járjunk el:

- Egy tiszta ronggyal vagy vastagabb kesztyűben fogjuk meg az állatot és vigyük ki a szabadba olyan helyre, ahol árnyékban, kutya-macska által elérhetetlen helyen lehet. Ha erre nincs mód, helyezük egy zárható, jól szellőző dobozba (egy kilyuggatott cipősdoboz remekül megfelel), tegyünk mellé lapos kupakban, tálkában egy kevés vizet és a lezárt dobozzal együtt helyezzük sötét, csendes helyre! Soha ne fogjuk meg, ne lógassuk a denevért a szárnyánál fogva! A csontjai, ízületei nagyon sérülékenyek és nehezen gyógyulnak! Fontos megjegyezni, hogy rendkívül csekély az esély arra, hogy Magyarországon fertőzést kapjunk egy denevértől, a veszélyesség kockázatát azonban komolyan kell venni, ezért pusztán kézzel soha ne fogjuk meg a denevéreket!
- Ha nem tudjuk megfogni, vagy az állat gyaníthatóan sérült (kutyával, macskával találkozott), hálóbába akadt, egérfogóba ragadt, esetleg épnek tűnik, de nem mégsem repül el, hívják az illetékes nemzeti park igazgatóság telefonszámát.

Poszméh Monitoring Program a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság területén

A virágos növények terjedését és sokszínűségének kialakulását közel 100 millió éve, a kréta időszakban is a rovarok beporzó tevékenysége segítette. A rovarok és a virágos növények ez idő alatti közös fejlődése tette lehetővé az emberiség közel 30%-ának táplálékul szolgáló, kimagasló tápértékkel bíró növények termesztését.

A beporzást igénylő növények (gyümölcsök, bogyósok, hüvelyesek, napraforgó, repce, stb.) rohamos területi növekedése mellett a rovarbeporzók (legyek, méhek, poszméhek, lepkék, stb.) száma évtizedek óta jelentősen és rohamosan csökken a világ számos, így Európa és hazánk mezőgazdasági és természetes élőhelyén. A méhpopulációk fogyatkozásának legfontosabb oka valószínűleg a mezőgazdasági tájak egyre intenzívebb használata, a beporzók természetes élőhelyeinek csökkenése, illetve a szaporodási ciklusukhoz nem illeszkedő gazdálkodás (kaszálás, legeltetés) folytatása.

A méhek létfontosságú beporzási szolgáltatásokat nyújtanak a legtöbb virágzó növény számára, mind a természetes, mind a mezőgazdasági rendszerekben. Sajnos mind az őshonos, mind a kezelt méhpopulációk csökkenése egyre jobban fenyegeti e növények és a haszonnövények fennmaradását.

A kutatások kimutatták, hogy a tenyésztett mézelő méhekre, mint egyetlen beporzó fajra támaszkodni az élelmiszertermelésben nemcsak kockázatos, de egyre inkább nem is hatékony, mivel számos növény esetében a sikeres beporzás egyértelműen növekszik a vadméhek tevékenységének következtében. Ez arra utal, hogy a vadméhek kompenzálhatják a mézelő méhek folyamatos veszteségét, de a mézelő méhek nem helyettesíthetik a vadméhek szerepét.

A beporzó rovarok közül a lepkék után világszerte talán a legnagyobb figyelem a poszméhekre irányul, elsősorban színes megjelenésük és a virágos mezőkhöz kötődésük miatt. A poszméhek világalállománya a beporzó rovarokon belül vizsgálva is, egyes régiókban kritikus csökkenést mutat.

Ezen csökkenés egyik legfontosabb oka az intenzív vegyszerek, rovarölő és gombaölő szerek jelentős használata, amely hozzájárul a méhek létszámának csökkenéséhez. Még a méhek számára általában biztonságosnak tartott gombaölő szerekről is kimutatták, hogy megzavarják a mézelő méhek fejlődését és a poszméhek viselkedését. A poszméhek kolóniái ugyanis kevesebb munkást termelnek, kevesebb méhbiomasszát hoznak létre, és kisebb anyakirálynőkkel rendelkeznek a gombaölő szerrel való érintkezést követően. Ez azért is végzetes, mert a poszméhek esetében csak a királynők telelnek át, és egy királynő a következő évben mindössze 50-100 példányos kolóniát hoz létre.

A poszméhek többé-kevésbé virág specialisták. Nagytestű méhek, igen hosszú nyelvük van, tavasszal elsősorban a pillangósok (zsályák, gyűszűvirág, ínfű, sisakvirág, zanótok, herefélék, stb.), míg nyár végén és ősszel a fészkesek (aszatok, bogáncsok) beporzásában van jelentős szerepük. Ezért a természetes, természetközeli gyepek érzékeny indikátorfajai. Életciklusuk miatt a gyepek kétszikű virágkészletének tavaszi és nyárvégi, őszi erőforrásaira is szükségük van. Tavasszal, nyár elején a kolóniák kialakításához, míg nyár végén a hímek felneveléséhez, ősszel pedig a megtermékenyített fiatal királynők teleléséhez létfontosságú táplálékforrásokra kell támaszkodniuk.

Hazánkban 29 poszméh faj él, több mint a fele ritkának számít. Sok faj elterjedéséről, állomány nagyságáról szinte alig van információnk. Egy terület fajösszetétele hűen tükrözi az élőhely ökológiai állapotát, aminek ismerete fontos lehet pl. a természetvédelmi kezelések tervezése során is. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság ezért működteti a Poszméh Monitoring Programot (PMP). A monitoring adatgyűjtés a méheknek az élőhelyükön történő lefényképezését jelenti. Egy kép elkészítésével keletkezik egy előfordulási adat. Az elkészített kép a PMP adatbázisába kerül, és az így kapott információk hozzásegítenek az élőhelyük valamint az egyes fajok védelméhez.

Vegyen részt Ön is a poszméhek felmérésében!

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságán zajló Poszméh Monitoring Programhoz kapcsolódóan idén is nyereményjátékkal egybekötött akciót hirdetünk meg, amelyben minden természetkedvelő, természetjáró ember részt vehet, poszméhekről készült képek beküldésével. Az akció célja, hogy a beérkező adatok segítségével minél alaposabban megismerhető legyen az állomány létszáma, elterjedése.

Adatgyűjtési (fotózási) útmutató:

Kérünk mindenkit, hogy a poszméheket természetes élőhelyükön fotózzák le és egy jobb kép készítése reményében se fogják be az egyedeket!

A képeket a poszmeh@ddnp.hu e-mail címre kérjük küldeni. Egy példányról maximum 4 képet lehet feltölteni, képenként maximum 1 MB méretben.

A fényképek mellé kérjük az elkészítő nevét, az e-mail címét, a helyszín gps koordinátáját, a dátumot és a település nevét mellékelni. Amennyiben nincs lehetőség koordináta felvételére, akkor bármilyen földrajzi adatot (dűlőnév, hegy, vízfolyás neve stb.) is meg lehet adni.

Egy példányról, ha lehet, készüljön oldalról (a-b) és felülről (c) is kép. Törekedjünk, hogy a hátsó láb jó látható (d) legyen, sok fajnál ugyanis ez segíti a határozást. Ha nem sikerül minden oldalról elkészíteni a képeket, akkor is várjuk az elkészült fotókat, ha lehetséges, megpróbáljuk a fajt meghatározni!

A faj meghatározása után az eredményről visszajelzést küldünk. Márciustól október végéig keresgélhetjük a poszméheket.

A résztvevők között a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság három értékes ajándécsomagját sorsoljuk ki az akció zárását követően. A játék 2024. október 31-én éjfélig tart, eddig várjuk a képeket és a hozzájuk tartozó adatokat. A sorsolás véletlenszám-generátorral történik; a megadott adatokat kizárólag a sorsolás időpontjáig tároljuk, azt követően töröljük. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság adatvédelmi tájékoztatója ide kattintva érhető el: www.ddnp.hu/adatvedelem.

Mintaképek

a,

b,

c,

d,

A részletes pályázati felhívás elérhető honlapunkon: <https://ddnp.hu>

Nemzeti Parki Termék védjegy pályázat

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság Nemzeti Parki Termék Védjegyet kíván adományozni azon termékeknek, melyek az igazgatóság működési területén, természetvédelmi oltalom alatt álló területen (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, Natura 2000) készülnek a természet védelmével összhangban.

A termékkel kapcsolatosan alapvető elvárás, hogy elsősorban helyi nyersanyagokból készüljön. Kiemelt szempont, hogy a termék minőségével, megjelenésével vagy más kivételes tulajdonságával jól reprezentálja a térség természeti, táji és kulturális sajátosságait, továbbá a pályázó tevékenységét a helyi hagyományokra és helyi sajátosságokra, a térség munkaerő kínálatára alapozva végezze.

A pályázatokat az alábbi termékkörökben várjuk:

Kézműves termékek

- A térség természeti, táji és kulturális sajátosságainak megfelelő, kézműves hagyományaira épülő, helyi motívumokat megjelentető, hagyományos technológiával készült kézműves tárgyi eszközök (pl. kerámia, csont-, fa-, bőr tárgyak)

Élelmiszerek

- lekvár, szörp, aszalvány, sör, krém, paszta, egyéb gyümölcs- vagy zöldségtermék
- gyógy-, fűszernövényekből készült termékek (pl. tinktúra, fűszersó, tea)
- méhészeti termék (kivétel akác, aranyvessző, bálványfa, napraforgó, repce és selyemkóró méz)
- tehén-, juh- vagy kecsketejből készült termékek
- húskészítmények (pl.: kolbász, szalámi)

A védjegy célja:

A Nemzeti Parki Termék védjegy használatának célja a védett természeti területeken működő helyi vállalkozások, gazdálkodók, gazdálkodó szervezetek támogatása, termékeik megbecsülésének növelése, piaci lehetőségeik bővítése, a környezettudatosság, a térség természeti, táji és kulturális sajátosságainak, hagyományainak megőrzése jégében.

Pályázati csomag:

A védjegy megszerzéséhez védjegyhasználati kérelmet kell benyújtani, melyet a Szakmai Felügyeleti Szerv, illetve a Nemzeti Parki Tanúsítványi Bizottság bírál el. A kérelem formanyomtatványa, valamint a pályázati feltételeket, a bírálat alapelveit és a használat feltételeit tartalmazó dokumentumok beszerezhetők a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságon (7625 Pécs, Tettye tér 9.), vagy letölthetők alább, a Letöltések részben (ezen az oldalon lejjebb görgetve).

A DDNPI adatvédelmi irányelvei ide kattintva ismerhetők meg.

A benyújtás módja:

Pályázónként több termék is benyújtható. A kérelmet termékenként egy példányban, termékmintával és jó minőségű termékfotókkal együtt postai úton vagy személyesen a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság Titkárságára kell eljuttatni. Romlandó termékek esetében a bírálat napján szükséges azokat eljuttatni az Igazgatóságra.

Beadási határidő:

2024. október 7., hétfő, 12.00 óra.

A bírálat várható időpontja: 2024. november

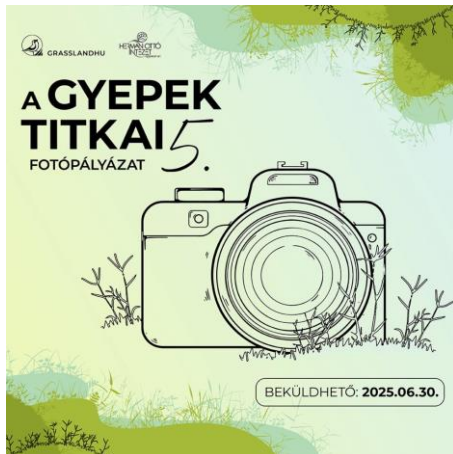
További információ: (hétfőtől péntekig 8-14 óra között)

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság

Tel.: +36 72 517-200, E-mail: dunadrava@ddnp.hu

A gyepek titkai V. fotópályázat

A Grassland-HU LIFE integrált projekttel kapcsolatban a Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft. és projektpartnerei ötödik alkalommal hirdetik meg a gyepek élőhelyek értékeinek bemutatását, népszerűsítését célzó fotópályázatukat. A pályázat kiemelt célja, hogy felhívja a figyelmet a gyepek és élőviláguk védelmére, megőrzésük fontosságára, valamint a gyepeket fenntartható módon hasznosító, a gyepeket védő helyi emberekre. Az elmúlt években a pályázatok tematikája a gyepek élőhelyeken élő növényfajok, gerinctelen és gerinces állatfajok, valamint a gyepekhez kötődő őshonos állatfajok bemutatása volt.

A fotópályázat ötödik fordulójának célja felhívni a figyelmet a gyepek szépségére és sokszínűségére, valamint a megőrzésükhöz szükséges emberekre és helyi, hagyományos ökológiai tudásukra, így a mostani kiírásban tájképek készítése, valamint a gyepekhez kötődő pásztorélet bemutatása a pályázók feladata.

A tájképek készítése kapcsán bátorítják a pályázókat olyan, négy fotóból álló sorozatok elkészítésére is, amelyek egy gyepek élőhely évszakonként változó arcát örökítik meg. Ez alkalommal a tájban élő, a gyepeket hasznosító embert is be szeretnék mutatni a nagyközönségnek. A témának az is aktualitást ad, hogy az ENSZ 2026-ot a legelők és pásztorok nemzetközi évének nyilvánította – ehhez is kívánnak csatlakozni a szervezők a meghirdetett témával.

A pályázatok beküldésének határideje: 2025. június 30. éjfél. A pályázatra jelentkezni és fényképeket feltölteni az alábbi online felületen keresztül lehetséges: <https://www.grasslandlifeip.hu/a-gyepek-titkai>

(Forrás: Herman Ottó Intézet Nonprofit Kft.)

SZEMELVÉNYEK A TERMÉSZETVÉDELEM TÖRTÉNETÉBŐL

35 éve történt

1989-ben jelent meg a környezetvédelmi és vízgazdálkodási miniszter 3/1989. (II. 22.) KVM rendelete egyes természeti területek védetté nyilvánításáról és tájvédelmi körzetek létesítéséről, melynek keretében több terület is védettséget kapott a jogszabály által a Dél-Dunántúlon.

Ekkor jött létre a **Béda-Karapancsai Tájvédelmi Körzet** (a fotón ennek része, a Belső-Béda látható), mely 1996 óta a Duna-Dráva Nemzeti Park része. Szintén ez a jogszabály rendelkezik a **Szakadati-legelő Természetvédelmi Terület** létrehozásáról, mely a ritka, védett őszi füzértkercs élőhelye. A jogszabály által a harmadik dél-dunántúli védetté nyilvánított terület a **Villányi Templom-hegy Természetvédelmi Terület**, mely jura időszerű és pliocén-pleisztocén korú kőzettani értékek, ammoniteszek és gerinces maradványok több tízmillió év evolúciós történetét őrzi.

(Forrás: ddnf.hu, sorozatszerkesztő: Varga Zsolt őrszolgálat-vezető)

Októberi programajánló

Október 1.: Idősek Világnapja a Pintér-kert Arborétumban

A kacsaringós sétautakkal átszőtt romantikus kert képét az ültetett örökzöldek, dísznövényfajok és a Mecsek természetes vegetációjának érdekes elegye alkotja, két mesterséges tóval, várrommal és szobrokkal kiegészülve. A szépen gondozott kertben számos növényfaj ebben az időszakban látványos, többek között a pirítógyökér, a fehér tündérrózsa és a májvirág levele, valamint a szúrós csodabogyó, a naspolya, a birs és a hólyagfa termése. A látogatók szakvezető kíséretével ismerhetik meg a kert életének sajátosságait, az ősz színeiben pompázó növényvilágot.

Helyszín: Pintér-kert Arborétum (Pécs)

Időpont: 10.00 óra

Részvételi díj: a belépőjegy ára, nyugdíjasoknak igazolvánnyal ingyenes.

Október 1.: DDNP Klub

Sztellik Endre – Trócsányi Balázs:

A repülőmodellezéstől a drónokig, avagy hogyan érzékeljük többet a magasból?

Drónok a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság szolgálatában

A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság népszerű előadás-sorozata a DDNP Klub. Az ingyenes előadások résztvevői sok érdekes titkot hallhatnak növény- és állatfajokról, betekintést nyerhetnek az igazgatóságon folyó természetvédelmi szakmai munkálatokba, Dél-Dunántúl természeti és kulturális értékeibe.

Helyszín: Tettye Oktatási Központ (Pécs). Időpont: 17.00 óra. Ingyenes program.

Október 4.: Állatok világnapja a majorban

A program során a résztvevők bepillantást nyerhetnek az őshonos háziállatok (shagya-arab lovak, szürkemarhák, parlagi kecskék, parlagi szamarak, racka-és a cikta juhok) életébe.

A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 30/377-3383.

Helyszín: Ős-Dráva Látogatóközpont (Szaporca). Időpont: 10.00 óra. A program időtartama: 90 perc.

Részvételi díj: 700 Ft/fő.

Október 4.: Idegenvezetés a Pintér-kert Arborétumban

Az Arborétum egy szentimentális tájképi kert, amelyben a főként örökzöld növények mellett mesterséges várrom, fa pavilon, két vízmedence, valamint több szobor is megtalálható. A minden hónap első péntekjén megtartott garantált program résztvevői szakvezető kalauzolásával betekintést nyerhetnek a közel száz éves múltra visszatekintő gyűjteményes kertben megtalálható különleges örökzöldek, gyümölcsfák, díszfák világába.

Helyszín: Pintér-kert Arborétum (Pécs). Időpont: 10.00 óra. A program időtartama: 1 óra.

Részvételi díj: 1000 Ft/fő.

Október 5.: Európai Madármegfigyelő Nap

A jeles nap alkalmából a résztvevők a madármegfigyelés és a madárgyűrűzés titkait ismerhetik meg a dávodi Földvári-tónál, amely réges-régen a Duna egyik kanyarulata volt, amely természetes úton fűződött le. A terület 2000 óta élvez védeltséget. Az itt található madárvilág igen jelentős nemcsak a költési időszakban, de a vonulás során is. Ezt felismerve 2010 óta folyamatosan dolgoznak a szakemberek és rengeteg információt, adatot gyűjtöttek, számos érdekességet feljegyeztek.

A bemutató gyűrűzéseken lehetőség van testközelből is megfigyelni a madarakat, melyekről sok-sok hasznos információ is elhangzik a foglalkozások során.

A Dávodi Madárgyűrűző Állomást a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, a Gébics Természetvédelmi Egyesület, valamint az MME Bács-Kiskun megyei Helyi Csoportja közösen működteti. A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 30/377-3423.

Helyszín: Dávod, Földvári-tó TT (GPS: 45.990772, 18.866764). Időpont: 7.30 óra. Ingyenes program.

Október 8.: Állatok világnapja a Pintér-kert Arborétumban

A program során a gyerekek megismerhetik a felelős állattartás szabályait, valamint bepillantást nyerhetnek a vadon élő állatok életébe is.

A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 70/374-0295.

Helyszín: Tettye Oktatási Központ (Pécs). Időpont: 10.00 óra.

A program időtartama: 60 perc.

Ingyenes program.

Október 11.: Komposztálás napja

A komposztálás fontosságának hangsúlyozása mellett a programon a hazánkban található legismertebb gyógynövények megismerésére is lehetőség nyílik.

A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 70/374-0295.

Helyszín: Ős-Dráva Látogatóközpont (Szaporca). Időpont: 10.00 óra.

A program időtartama: 60 perc.

Részvételi díj: 700 Ft/fő.

Október 12.: Őszi kenutúra Külső-Bédán

A Duna-Dráva Nemzeti Park Béda-Karapancsa Tájegysége a Duna magyarországi alsó szakaszának kiemelkedő értékét képviselő élőhelyeit foglalja magába. A program erre a különleges területre kalauzolja az érdeklődőket. A résztvevők először kenutúrát tehetnek a Duna hullámterén található varázslatos Külső-Béda mellékágon, majd a Fehér Gólya Múzeumban érdekes tárlatvezetés keretében ismerhetik meg e gyönyörű madarak életét.

A program résztvevőinek létszáma korlátozott, ezért előzetes jelentkezés szükséges!

Tel.: 30/846-6020.

Helyszín: Fehér Gólya Múzeum (Kölked). Időpont: 10.00 óra. A program időtartama: 3-4 óra.

Részvételi díj: 2-14 éves korig: 2500 Ft/fő, 14 éves kor felett: 3000 Ft/fő.

Csak kenutúra (múzeumlátogatás nélkül): 2-14 éves korig: 2000Ft/fő, 14 éves kor felett: 2500 Ft/fő.

Október 18.: Tematikus barlangtúra az Abaligeti-barlangban – földrajz

A program résztvevői az általános barlangi túránál részletesebben ismerhetik meg a barlang kialakulásának földrajzi folyamatait, a karszterületek működését. A tematikus túra során nem csak szemügyre vehetjük a szebbnél szebb cseppköveket, a barlang oldásos és koptatásos formakincsét, hanem kialakulásukról, fejlődésükről is számos érdekességet hallhatunk.

Helyszín: Abaligeti-barlang. Időpont: 14.00 óra. A program időtartama: 1,5 óra.

Részvételi díj: a barlangi belépő ára.

A részvételhez előzetes jelentkezés szükséges! Tel.: 72/498-766.

A résztvevők maximális létszáma 20 fő. A programon való részvételt 12 éves kor felett ajánljuk.

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, Ökoturisztikai és Környezeti nevelési Osztály
7625 Pécs, Tettye tér 9.

Tel.: 30/405-4571, 30/377-3388

E-mail: szilvia.wodtke@ddnp.hu, attila.komlos@ddnp.hu

www.ddnp.hu

Köszönjük, hogy meggondolja, kinyomtassa-e papírra ezt a levelet.

Amennyiben Ön nem kíván a továbbiakban hírlevelet kapni a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságtól, a következő linken iratkozhat le: https://ddnp.hu/hasznos/hirlevel_leiratkozas